

Glavni slovenski časnik
v tiskarstvu dr. J. R. Z.

Velja za vsa leta — \$4.00
Za pol leta — \$2.50

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States

Issued every day except Sundays
and Legal Holidays

50,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 227. — ŠTEV. 227.

NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 27, 1919. — SOBOTA, 27. SEPTEMBRA, 1919.

VOLUME XXVII. — LETNIK XXVII.

Konvencija J. R. Z.

Danes se je pričela v Clevelandu, Ohio, tretja letna konvencija J. R. Z.

Kot vemo, bo zastopanih nad sto delegatov različnih krajevnih organizacij.

Poglaviti namen letošnje konvencije te organizacije je razprava, kako in s kakimi sredstvi bi se dalo prenesti na naša domača dela delovanje organizacije, ki je program je izražen v kratkem v imenu organizacije same.

Organizacija se imenuje Jugoslovansko Republičansko Združenje, s čimur je natančno izraženo, da se zavzema za republikansko vladno obliko. To je prvi in glavni cilj.

Velika svetovna vojna je imela tudi svoje dobre strani poleg nešteti slabih. Izbristala je obzorje toliko, da ne smatrajo narodi sveta kraljev in cesarjev za kar so jih smatrali prej, namreč za potreben mebel, ki mora biti v vsaki hiši, če hoče dostojno izgledati. Tega naziranja so se evropski in drugi narodi tekom petletne krvave preizkušnje srečno iznebili, če ne v dejanju pa vsaj v mislih.

Ne bomo naštevati cesarjev in kraljev, ki so se umaknili v privatno življenje, kajti znani so vsakemu, ki je nasledoval dogodek zadnjih stihir ali petih let. Postal je nekakša moda strmoglavljati cesarje in kralje, a ta moda ni bila vihrava in tudi ni sledila trenutnemu razpoloženju in trenutnim kapricam narodov, temveč je bila dete svetovnega položaja, ki je nastal vsled neizmerne gorja, ki ga je prinesla vojna na celi svet.

V prvi vrsti se je iznebil svet onih cesarjev in kraljev, ki so izjavljali, da so postavljeni od Boga samega, da vladajo narodom ter vodijo njih usode. Svojo vladarsko moč so opirali na božjo postavitev, ki izjavljali, da nima narod z ozirom na njih vladarske pravice nobene besede. To so bili cesarji in kralji po "božji milosti". Bili so res po božji milosti, kajti vsakemu pametnemu človeku se je zdelo, da mora biti Bog neskončno milostljiv, kar jih je toliko časa gledal ter mirno opazoval njih početja.

Druga vrsta kraljev in kronan glav pa je obstajala in obstaja še danes iz takih, ki so že nekoliko modernizirali ter izjavljajo, da so cesarji in kralji po božji milosti in volji naroda.

S tem hočejo reči, da bodo ostali toliko časa, dokler bo nad njimi božja milost in dokler bo narod, kateremu vladajo, voljan trpeti jih v svoji sredi ter jim izkazovati cesarske in kraljeve časti.

Kot rečeno, je to že bolj moderna vrsta, a žalibog so še vedno cesarji in kralji, in pretežni večini ne gre v glavo, zakaj bi ti polovčarski ljudje še nadalje ohranili svoja dostojanstva in časti, ki so bili vendar povsem easy pričevali evangelij kot je oni, strmoglavljani njih višjostjoči bratci po božji milosti in brez privseka volje narodov.

Vsakemu je znano, kako težko se je človeku iznebiti starega mebla, kar težko je dati iz hiše staro mizo, star polomljen klavir ali kak star stol, ki je služil generacijam ter dovrnil svoje koristno delo. Pieteto je opaziti v življenju vsakega navadnega človeka napram staremu pohištju, katerega se ne proda, temveč spravi na podstrežje med staro šaro.

Kot pri posamezniku, tako tudi pri narodu. Tradicija je mogočna vega, kar je narodom v resnici koristno.

Poneti hoče med naše ljudi doma nov evangelij in bolj prečiščen evangelij kot je oni, ki ga pridigajo kraljevaši ter zastopniki kapitala in industrije v naših jugoslovanskih zemljah.

Ta evangelij je povsem priprosen in razumljiv tudi najbolj navadnemu in neizoliranemu človeku.

Glavna stvar pa je, da ima za seboj prepričanje in zaslonbo pretežne večine v vsakem narodu celega sveta in da mora zmagati končno kljub vsem mahinacijam in spletkam onih, v kojih interese, da žive še naprej okorene le tradicije in institucije, ki niso upravičene živeti v tej dobi.

Rim, Italija, 25. septembra. — "Messaggero" dopisnik, ki se mudi v Trstu, poroča, da se je ita-

SPLOŠEN POLOŽAJ V JEKLARSKI STAVKI

SENAT JE ZASLIŠAL. PREDSEDNIKA AMERICAN FEDERATION OF LABOR GLEDE VELIKE STAVKE. — DELAVCI V OHIO SO GLASOVALI DANES GLEDE PREDLAGANEGA POVRATKA NA DELO — VPRAŠANJE RAZSODIŠČ.

Včerajšnja poročila niso kazala nikakih bistvenih izprememb v veliki jeklarski stavki na obeh straneh, ki so stojita nasproti. Delodajalci izjavljajo, da je opaziti med stavkarji, v vseh okrajih vedno večje razpoloženje, da se vrnejo na delo ter izjavljajo tudi, da se bodo moze vrniti na delo v velikih številah, kakorhitro bodo prepričani, da lahko store to povsem varno.

Samuel Gompers, predsednik American Federation of Labor je nastopil včeraj pred senatnim preiskovalnim odborom v Washingtonu.

Odbor ga je najbrž zaslišal o vseh vprašanjih, tikajočih se stavke ter ga vprašal, če bi prepustil svoje zadevo svetu razsodnikov, katerega bi imenoval predsednik Wilson.

John Fitzpatrick, predsednik štrajkarskega odbora je že v četrtek izjavil odboru, da bodo stavkarji najbrže voljni izročiti svojo zadevo takemu razsodiščnemu svetu.

Sodnik Elbert H. Gary, načelnik United States Steel Corporation ni hotel govoriti v imenu korporacije ter dal le izraza svojemu naznanju, da so "prizadeta vprašanja, tikajoča se moralnih principov, o katerih je vsaka razsoda nemogoča."

V pittsburskem okraju se vrača baje vedno več ljudi na delo. V tem okraju niso mogli štrajkarski voditelji nikamor naprej.

V Gary, Ind., izjavljata obe stranki, da zmagujeta. Unijski voditelji dolže jeklarske magnate da nastavljajo črne stavkokaze, a to odločno zanikuje delodajalci, ki so objavili svojo dosledno politiko, da ne bodo na nobenem mestu porabili stavkokazov.

Na drugih mestih v čikaškem okraju je položaj neizpremenjen. V Youngstown, Ohio, se bodo vršila danes zborovanja stavkarjev zaposlenih v Mahoning dolini, kjer bodo štrajkarji glasovali o vprašanju, če naj se vrnejo na delo ali ne.

Delavski voditelji so izjavili, da bodo ta zborovanja strogo zastražena.

Čeprav so delavci v Bethlehem Steel Corporation napravah glasovali za stavko, ki naj bi se pričela v ponedeljek, potem, ko so načelniki korporacij odklonili konferenco žnjim, je treba za uveljavljenje stavke odobrenje narodnega odbora za organizacijo jeklarskih delavcev, kateremu načelnjuje John Fitzpatrick in kojega tajnik je W. Z. Foster, priznani sindikalist.

ZMAGOVITI ITALJANSKI KRALJ BO ODPSTOPI

Tudi njegovi ministri bodo šli raketom živat. — Jugoslovani zasledili Smečnik.

Pariz, Francija, 25. septembra. Sem so dospela nepotrjena poročila, da bo resigniral vs italjanski kabinet in da bo najbrže tudi kralj Viktor Emanuel odstopil, če Italija ne bo dobila vsega, kar zahteva.

Italjansko časopisje poroča, da so jugoslovanski prostovoljci zasledili Smečnik ter da kontrolirajo železniško progo med Reko in Senpetrom.

Iz Belgrade brzojavljajo, da so D'Annunziove čete aretirale veliko Jugoslovancev na Reki ter zaplenile neko jugoslovansko tiskarno.

Na tisoče beguncev prihaja v Zagreb z Reke in Sušaka. Begunci prosijo jugoslovansko vlado, naj intervenira ter ščiti jugoslovanske interese.

General Peppino Garibaldi je rekel, da zavezniki niso dali Italijanom vsega, kar jim gre po Londonski pogodbi, ter da bodo vsled tega vstrajali pri Reki, pa magati, če izbrhne nova vojna.

AMERIKANCI SO PREGNALI LAKE

Italjanske čete so se morale umakniti iz zasledenega mesta. — Jugoslovani — gospodarji.

Kodanj, Dansko, 25. septembra. Ameriški mornariški vojniki so se izrekli z nekega ameriškega torpednega rušilca ter prisilili italjansko posadko, da se je umaknila iz Trogira v Dalmacijo.

Italjani so se umaknili, zatem, ko je oddalo nanje prebivalstvo par streljov. Trogir kontrolirajo sedaj jugoslovanski vojniki.

Rim, Italija, 25. septembra. — "Messaggero" dopisnik, ki se mudi v Trstu, poroča, da se je ita-

PREDSEDNIK SE MORA VRNITI

Predsednikov osebni zdravnik admiral Grayson je odredil, da se mora takoj vrniti domov.

Wichita, Kans., 26. septembra. Predsednik Wilson je danes preklical nadaljno potovanje po drželi soglasno s povelji admirala Graysona, njegovega osebnega zdravnika, ter se bo vrnil od tu varnost v Washington.

Kot vzrok za svojo akcijo je navedel admiral Grayson bolehnost predsednika ter njegovo telesno izčrpanost.

Čeprav ni baje ničesar resnega z ozirom na zdravje predsednika, je njegov osebni zdravnik vendar izjavil, da je prekinjenje nadaljnega potovanja neobhodno potrebno vsled nervozne reakcije, ki je uplivala na prebavne organe predsednika.

Predsednik Wilson je bil bolan včeraj zvečer in sklep, da se vrne v glavno mesto, je bil storjen malo predno je dospel njegov vlak sem. Predsednik sam je hotel nadaljevati svoje potovanje ter zavržiti svoj program, admiral Grayson pa tega ni hotel dovoliti. Vsled tega je bil tudi razveljavljen njegov govor, ki bi ga moral držati v Forum poslopju tekom današnjega jutra.

ŠE CELO SUŠAK HOČEJO IMETI

Trst, 24. septembra. — (Poročilo Ass. Press). — Gabriel D'Annunzio namerava utrditi svojo pozicijo na Reki ter je vsled tega postavil močan kordon izven tega mesta.

Najprej namerava zasesti Sušak, potem pa vse višine krog Reke. — To, — pravi, — da je vsled tega potrebno, ker bodo začeli Jugoslovani v najkrajšem času z oboroženo akcijo.

Nihče ne sme na Reko in z Reke brez posebnega dovoljenja. Italijani odpirajo pošto ter stražijo vse prehode.

Italjanska "Kraljeva brigada" o kateri se je poročalo, da se je pridružila "pesniku", je še vedno del redne italjske armade ter se nahaja na Sušaku.

VELIKA ŽELEZNIČARSKA STAVKA V ANGLIJI.

London, Anglija, 26. sept. — Konferenca med zastopniki železničarjev ter vlade za uravnavo diference glede nove plačilne lestvice za železničarje je bila dle razključena, ne da bi prišli poblašenci delavcev in vlade do kakega dogovora.

Vsled tega so zastopniki železničarskih unij proglasili stavko na vseh železnicah, ki naj bi postala pravomočna danes ob polnoči.

DENARNE POŠILJATVE V LETRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna isplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem po ozemlju ki je za sedaj po italjanski armadi.

Jamčimo ali garantiramo vsako pošiljatev, toda za kako mo goče zamude v isplacilu ne moremo prevzeti nikake odgovornosti.

50 lir \$ 6.00
100 lir \$ 11.40
500 lir \$ 56.50
1000 lir \$113.00

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRKA FRANK BAKER, 28 Cortlandt St., New York, N. Y.

IZJAVA LAZAROVICA-HREBELJANOVIČA ENEGA VODITELJEV JUG. REP. ZDRUŽENJA

VELIKI NEWYORŠKI ANGLEŠKI DNEVNIK "NEW YORK TRIBUNE" JE PRIROČIL NA ODLIČNEM MESTU IZJAVO AKTIVNEGA ČLANA JUGOSLOVANSKE REPUBLIČANSKEGA ZDRUŽENJA, KI PRAVI, DA BO IZBRUHILA VOJNA MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO.

Poročilo se glasi v prevodu:

Včeraj zvečer je prerokoval Lazarevič-Hrebeljanovič, eden med priznanih voditeljev Jugoslovancev v Združenih državah ter casnikar mednarodnega slovesa, da bo zastran reških in dalmatinskih vprašanj izbruhnila tekom petih mesecev vojna med Jugoslavijo in Italijo.

V tej vojni — pravi Lazarevič-Hrebeljanovič — bo podpirala Grška Jugoslavijo.

Pred izbruhom vojne bo italjanski kralj najbrže odstopil ali ho pa odstavljen. Italjanski prestol bo zasedel znani šovinist in imperijalist vojvoda iz Aoste.

Ta dogodek se bo izvršil neposredno pred izbruhom vojne. Vojvoda iz Aoste je podpiral dejanje Gabriela D'Annunzia, ki je prevzel kontrolo nad Reko ter namerava razširiti svojo kontrolo nad nadaljnim jugoslovanskim ozemljem.

Njegovo akcijo so podpirali tudi razni krogi, ki so v stiku z Vatikanom ter skupina italjanskih finančnikov, ki hoče dobiti gospodarsko in finančno kontrolo nad celim Levantom.

Lazarevič vrača vso krivdo za sedanjo situacijo na žensko — čeno vojvode iz Aoste, ki bi neizmerno rada nosila savojsko krono.

Lazarevič je v veliki meri odgovoren za stališče, ki sta ga zavzela predsednik Wilson in državni department glede jadranskega vprašanja. On je dal obema glede tega vprašanja najtančnejše podatke.

Lazarevič se namerava v najkrajšem času vrniti v Jugoslavijo kot načelnik delegacije katero bo izvolila konvencija Jugoslovanskega Republičanskega Združenja, ki se prične jutri v Clevelandu.

Delegacija se bo vzdrževala s pomočjo milijondolarskega fonda, katerega zbirajo Jugoslovani po Združenih državah.

Naloga delegacije po podpirati Jugoslovane v njihovem odporu proti Italiji ter delovati za republikansko formo vlade v Jugoslaviji.

SPLOŠNI PREGLED STAVKARSKEGA POLOŽAJA

Delodajalci izjavljajo, da se vrača vedno več ljudi na delo. — Zaslišanje pred senatnim komitejem.

Vedno večji optimizem od strani delodajalcev je bilo opaziti danes na podlagi poročil s pozorišč velikega boja med delodajalci in uslužbenci v jeklarski industriji.

Glavno zanimanje se je osredotočevalo danes na nastop John Fitzpatricka, voditelja stavke, v Washingtonu, kjer bo podal pred senatnim komitejem izjavo na vprašanje, zakaj so jeklarski delavci zastavkali in zakaj so postopili s svojimi zahtevami.

Predno je odpotoval v Washington, je izjavil Fitzpatrick v Pittsburghu, da se ne bo vpričo lehenem Steel Co. prihodnji ponedeljek, razven če bi kompanija premeni stavko v jeklarski industriji v splošno narodno stavko v vseh industrijah. Po mnenju nekaterih kaže to vedno manjše zupanje od strani stavkarskih voditeljev, ki so baje računali na aktivno pomoč cele ameriške delavske federacije.

Poročila iz pittsburskega okraja kažejo, da niso stavkarji nadalje napredovali. To je prav posebno razveselilo delodajalce, kajti glavni naval unijskih organizatorjev je bil vpričorjen na naprave, ki se nahajajo v Monongahela dolini.

Pazite na nove cene

Pošiljamo denar na Kranjsko, Štajersko, Hrvaško, v Slavonijo, Bosno in Hercegovino popolnoma zanesljivo in selanjim razmeram primerno tudi hitro.

Jamčimo ali garantiramo vsako pošiljatev, toda za kako mo goče zamude v isplacilu ne moremo prevzeti nikake odgovornosti.

Sedaj pošiljamo v staro domovino, naprimer:

100 kron \$ 3.00
300 kron \$ 9.00
500 kron \$13.25

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugimi.

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRKA FRANK BAKER, 28 Cortlandt St., New York, N. Y.

Iz Gary, Ind., kjer so bile naprave v ponedeljek skoro popolnoma zaprte, je prišlo poročilo, da se bo pričelo še v četrtek z delnim obratovanjem. Delavci so parali to vest z objavo, da je šlo na simpatijsko stavko 195 inžinirjev pri parnih kotlih.

V Indiana Harbor se je vršilo zborovanje delavcev, ki so zahtevali zavarovanje onih, ki se hočejo vrniti na delo. Govorniki se trdili, da se hoče celih 80 odstotkov sedanjih stavkarjev vrniti na delo. Zastavkarje je približno 12,000 mož.

Youngstown, O., je še nadalje glavno središče pridobitev stavkarskih organizatorjev. Unijski organizatorji izjavljajo, da je nastop policije v tem kraju vse hvalje vredne, dočim dolže oblasti v drugih pennsylvanskih okrajih vseh mogočih nepostavnosti.

Zborovanje delavcev v Allentown, Pa., je sklenilo, da bodo deling, je izjavil Fitzpatrick v laveli uveljavili stavko proti Bethlehem Steel Co. prihodnji ponedeljek, razven če bi kompanija privolila v konferenco z delavskimi voditelji, ki naj bi se vršila v petek. Taka stavka bi zaprla vse naprave v Bethlehem: Steelton, Reading, Lebanon in Sparrow Point.

Tekom napredovanja stavke je opaziti čim dalje manj nasilij. To je v glavnem pripisovati sklep delodajalcev, da ne bodo zaposlili stavkokazov.

ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH.

Vi ste lahko zdravi

Se, se ste zdraviti pri prvem in najboljšem zdravniku v Pittsburghu, **DOKTORU OSBORNU**, v katerega uradu se govori slovenski in ki se nahaja na 113 Smithfield Street, drugo nadstropje. Dobite ga lahko. On jamči za pravo zdravljenje vaše bolezni, zdravi pa vse bolezni, moške in ženske. Posebno se pazi, da hitro in trajno ozdravi vse privatne bolezni moških. K njemu se lahko s zaupanjem obrnete. On zna varovati tajnost. K njemu prihajajo ljudje od blizu in daleč da jih zdravi. Njegovo celo ne se zmerne, zdravljenja najboljša. On ima svojo lastno tokarne in vse električne stroje za pregledovanje. On zdravi vsakega enako: bogatim in siromakom. Pojdite k njemu in se sami prepričajte. Pazite na naslov:

PROFESOR DOKTOR OSBORNE

113 Smithfield Street, (2. nadstropje) Pittsburgh, Pa.

Glasovni zdravnik

U svojoj operaciji, ce puzate mnom. Avgustin
M. Pallemu, mizarju, 230 F. Marcellus
Avenue, Mahanogua, N. J. Najbolje je
da izvelate to vesti tur je pokazata dru-
gima, ki su pešeni. Otvorili biste stvije-
nate ali ne bi mogli da izvelate to.

100

ČRNI DAN

Pri spominih na dogodke, ki so se odigrali v avgustovih dneh pred petimi leti, ne moremo preiti molče preko 4. avgusta, črnega dneva nemške socialne demokracije. Ta dan je frakcija nemških socialno-demokratskih poslancev v državnem zboru glasovala kot en moč za dovolitev pet milijard mark vojnih kreditov in to s slavnostno izjavo, da v urah nevarnosti ne puste nemški socialni demokraciji svoje domovine na cedilu.

Še nekaj dni popreje je oficijelno izjavil tajnik nemške socialno-demokratske stranke Herman Mueller kot zastopnik stranke nega vodstva delegatom francoske stranke, da bodo nemški poslanci glasovali proti vojnim kreditom ali pa da se vzdrže glasovanja; raztrgal je, da je dovoljenje izključeno.

Toda, ko se je dne 3. avgusta sešla poslanska frakcija, je sklenila z 78 proti 14 glasovom, da dovoli kredite ter da poda izjavo, za katero si je zagotovila predvsem soglasje vlade in nemških meščanskih strank. V tej izjavi nemški socialni demokratje odklanjajo odgovornost za izbruh vojne, spominjajo se na svoje dolgotrajne boje proti nemškemu militarizmu in kapitalizmu, toda pravijo:

— Danes nam ni odločevati za vojsko ali proti nji, ampak preskrbo sredstev, potrebnih za obrambo države; danes moramo misliti na milijone pripadnikov naroda, ki so bili brez svoje krivde prirediti v to katastrofo. —

Olajšati njihovo usodo in usodo njihovih mater, žen in otrok, je bila glasovna izjava sveta dolžnost nemških socialistov. "Za naš narod" — pravijo dalje v izjavi, — "in za njegovo svobodno bodočnost je treba položiti v slučaju zmage ruskega despotizma, ki je okrvavljen od krvi najboljših sinov svojega naroda, veliko, če ne vse, na tehtnico. Ta nevarnost se mora preprečiti, kultura in neodvisnost naše države se morata ohraniti. Izjavljamo to, kar smo vedno povdarjali: — V urah nevarnosti svoje domovine ne pustimo na cedilu. Čutimo, da ravnamo v duhu Internacionale, ki je vsakemu narodu vedno priznava neodvisnost in samcobrambo, ravno tako kot obsojamo v soglasju z Internacionalo vsako imperijalistično vojno". —

Glede tega ravnanja poslanske frakcije se je pozneje še izvedelo, da je bilo 20 do 30 poslancev pripravljenih, tudi v slučaju, da večina odkloni svoje kredite, glasovati zanje. Ko je padla odločitev, je hotelo glasovati 14 poslancev proti kreditom ali se vsaj vzdržati glasovanja. Toda končno se je tudi ta manjšina vdala in en član te manjšine (Haase) se je "v korist discipline" celo odločil, da sara zgoraj omenjeno izjavo v državnem zboru prebere.

Pokojni F. Mehring je sporočil pozneje javnosti, da je deloval med člani poslanske frakcije tedaj tudi Kautsky za ta korak. Šel pri drugem glasovanju o vojni kreditih 2. decembra so odkli člani manjšine — sedanjí neodvisni socialisti — iz zbornice in edini Liebknecht je ostal in glasoval proti kreditom. Vsem je še v spominu, koliko hrupa je povzročila ta njegova možata demonstracija.

Danes bi nemška socialna demokracija 4. avgust najraje izbrala iz svoje zgodovine. Šele v zadnjem času je bil o dogodkih tedanjih dni odkrit večji del resnice, ki je bila ljudstvu med vso vojno prikrižna in ki najbrž ni znana nobenemu od tedanjih poslancev nemškega državnega zbora. Toda to ne more biti olajšujoča okolnost za nemško socialno demokracijo.

Na njo je bila tedaj obrnjena pozornost vsega socialističnega sveta kot na najmočnejšo in najbolje organizirano stranko socialistične Internacionale in njen korak je bil odločujoč za vse ostale socialistične stranke. Le v dveh državah so se našli ob izbruhu vojne socialisti, ki so glasovali proti nji. Bili so te srbski in ruski socialisti. V srbski skupščini so odklonili socialisti Lapčević in Tucović dne 1. avgusta vojne kredite z izjavo, da ni v tem trenutku glavno vprašanje, katera vlada napada in katera se brani, posebej ker ni mogoče v tej stvari priti do jasnosti, gotovo pa je, da je vojna posledica kapitalistične politike vse držav in zato je: — Boj proti vojski, boj proti onim, ki jo vodijo, boj proti družabnemu redu, — neposredni cilj mednarodnega socializma.

Enako se je izjavil dne 8. avgusta v seji ruske dume tudi socialist Chavstvo v imenu menjševikov in boljševikov proti vojski kot proti barbarstvu činu kapitalistične internacionale. V izjavi je izraženo prepričanje, da bo odprla vojna konečno oči širokim ljudskim masam, jih poučila o pravem izviru vse gospode in o izkoriščanju ter da bo ta izbruh barbarstva njegov zadnji izbruh.

Po tej izjavi so socialisti poslanci skupno s stranko trudnikov zapustili zbornico.

V Franciji so ravno na dan 4. avgusta dopoldne nesli k pokojni truplo umrlega vodje francoskega socializma in največjega tedanjega člana Internacionale Jauresa. Nekaj ur pred tem, 3. avgusta popoldne, je napovedala Nemčija Franciji vojsko. Po Jauresovem pogrebu se je vršila seja francoskega parlamenta, ki je bila odprta z iskrenim spominom na mirovnega apostola Jauresa in končana z — enoglasno odobitvijo vojnih kreditov!

Francoski socialisti so po navdušenem govoru Vivianija, ki je odklanjal odgovornost Francije za vojsko in proglasil enoto celega francoskega naroda v obrambo napadene domovine, kot en moč glasovali za vojne kredite.

In istočasno, ko je izjavljaj cesar Viljem, da ne pozna nobenih političnih strank, je zaključil predsednik francoske zbornice Deschanel svoj govor z besedami:

— Ali je med nami še kaj neprijateljev? Ni jih! Sedaj smo le Francejci!

Tej zbornični seji je sledil vstop francoskih socialistov Guesdeja in Sembata v vlado. Na ta korak francoskih socialistov ni uplivalo le dejstvo, da je Nemčija napovedala vojsko, ampak tudi odločitev nemških sodrugov, o katerih so že prišla v Pariz poročila in katera so bila sprejeta vlad Muellerjevega zagotovljenja z velikim ogorčenjem kot izdajalski čin.

Od 4. avgusta nas loči pet let, okropljenih od ljudske krvi in umazanih od milijonov umorjenih žrtev.

Misel človečanstva, zastopana od socialistične Internacionale bi v svetovni vojski tako sramotno ne zamrla, ako bi ne bilo ene usodne odločitve nemške socialno-demokratske poslanske frakcije. Socializem bi izšel iz te vojske daleko zmagovitejši, brez kletev predvojnega polovičarstva in povzdignjen nad vso odgovornost za vojne katastrofe.

VAŽNI FAKTORJI V JEKLAJSKI STAVKI.

Agrarno vprašanje v Jugoslaviji

Hermann Wendel, član nemške narodne skupščine.

— Z ustanovitvijo jugoslovanske države se je v bistvu končala meščanska revolucija Jugoslovani, ki se je začela z velikim srbskim uporom leta 1804, se razširila potom Ilirizma v habsburški državi, se pojavila leta 1848, v uporih proti Madžarom, živeča v bolgarskih šolskih in cerkvenih bojih, uplivala v hrvaških in slovenskih stremeljenjih po samopravi ter stopila v balkanski vojni z leta 1912, v svoj zadnji odločilni štadij.

Ker je pojem tega svetovno-zgodovinskega gibanja kakor pač vsak pojem meščanske revolucije, zrušitev srednjega veka, prehod iz fevdalnega v meščanski pravni red in oprostitev individui prejšnjih zaveznosti, je država SHS mnogo na tem, da se reši čimprej nesnage in trohobe prešlih časov in ker je Jugoslavija agrarna dežela, v kateri žive štiri petine prebivalstva od poljedelstva in živinoreje, stoji na začetku in koncu vseh zahtev rešitev agrarnega vprašanja.

Zelo mnogobarven je prti kmetijskih pravnih in posestvenih razmer v mladi državi, v kojeja so vpleti svoje nitke Rimljani, Bizantinci in Turki. Čim je Srbija iz leta leta svoje samostojnosti klasična dežela malega kmeta brez veleposestva, v kateri se spaja obdelovalce zemlje z njenim lastnikom, se štiridesetletni habsburški sistem v Bosni, niti ni upal dotakniti se izza starih časov uvedenega izkoriščanja ortodoksnih kmetov po mohamedanskih begih in agah; enako nasprotuje v Dalmaciji staroslavni in slični kolonat vsakemu zdravemu napredku; na Hrvaškem vpije 250 tisoč kmetijskih proletarcev po zemlji, kjer poseduje okroglo 400 veleposestnikov več kot četrt obdelane zemlje; še huje je v jugoslovanskih pokrajinah protislovje, ki so se rešile madžarske nadvlade, med svetlaželjnimi malimi kmeti in prenasitenimi kmetičnimi lordi in celo v Sloveniji je 250 tisoč deloma fideikomisarično vezanih hektarov, v rokah tujih, večinoma nemških veleposestnikov.

Kdor pometa ta Avgrijevi blex, v katerem se je pod vlado e. in kr. činiteljev ena plast guane kopčila nad druga, ne sme vstrajati pri transformaciji kmetov, ko lonov in čistitev v svobodne posestnike, temveč mora nadaljevati svoje delo s tem, da razdeli

veleposestev amed ubožne kmečke proletarce. Ko so se pred več kot sto leti Srbi v Šumadiji uprli proti svojim osmanskim tlačiteljem, so ti na paragrafe navezani otroci narave agrarno vprašanje rešili jedno stavno in popolno po nesentimentalnem receptu:

— Svaki svoga ubite subaša! Nejasen spomin na ono gospodarsko osamosvojitve je ostal v glavah kmetičkih tolp, ki so takoj po razsulu avstro-ogrskega gospodstva v različnih jugoslovanskih pokrajinah eksproprijirale na lastno roko ter zapalile svojim gosposdarjem strehe nad hišami, dokler niso srbske čete v kali zatirle njihovo početje ter vpostavile zopet stari red.

Pa četudi je vlada, mesto da preseka gordijski vozelj z drzno odredbo odgovorila agrarno vprašanje v okviru postavočajne rešitve, je bila vendar dozdnevno pripravljena stvar temeljito razrešiti.

— Vsak Srb, Hrvat in Slovenec — tako stoji v vladnem načrtu prestolonaslednika Aleksandra z dne 6. januarja, — naj je posestnik na svoji zemlji. V naši svobodni državi naj bivajo samo svobodni posestniki zemlje.

Uradni razglas z dne 22. istega meseca odpravlja razmerja kmetov in kolonov in razglasa različite vsega veleposestva, ki presega 100 do 500 ha.

Posestva, ki so bila last Habsburžanov in ona, ki so jih leti podarili svojim privržencem, — v poštev pridejo tu obsežni latifundiji nadvojvoda Friderika, knezov Thurn Taxisa, Odesalechija, Schaumburg Lippeja — bi se morala, kakor tudi vsa med vojno pridobljena veleposestva, razlastiti celo brez vsake odškodnine; — isti cilj je imela ministerijalna odredba z dne 25. februarja.

Minister za socialno politiko, kojemu je bila poverjena izvršitev reforme, je bil vodja socialistov, eden najbolj izrazitih mož v jugoslovanskem gibanju. Dočim zavzema soc. demokracija kot taka stališče, katero je še pred kratkim njen najstarejši srbski poslanec Dragiša Lapčević v svoji brošuri o agrarnem problemu nanovo začrtal in v kateri se zopet zavzema za brezodškodninsko odstranitev fevdalnih pravic in za razlastitev veleposestev, se je Korač še kot član koalicijske vlade potegnil za to, da se prevzamejo vse pravice in vsa lastnina proti primerni odškodnini in sicer

potom države, ne pa, kakor je to bilo v prejšnjih avstro-ogrskih načrtih, potom osvobojenega kmeta. Vsekakor se je pa ta pohlevni reformatorični načrt zdel zastopnikom veleposestnikov — in ne samo posvetnim, kajti tudi v Jugoslaviji ima cerkev še vedno dober želoce — kot ultraradikalna grozota.

Dočim je edenindvajset članski parlamentarni odsek, v katerem ima nova Jugoslovanska demokratska stranka, kakor v plenu, relativno večino in absolutno vidstvo, izza meseca aprila e vedno gnjeznil nad posameznimi točkami agrarnega vprašanja, so različni tajni in javni priganjaji v deželi ribarili v kalnem; osobite Savez Gospodara je skušal vpreči pred interesni voz velekmotov del srednjih in malih kmetov.

Ko je Korač ne samo radi splošnega reakcijskega gibanja proti soc. demokraciji, marveč v prvi vrsti radi tekoč, ki so se pojavile pri izvedbi agrarne reforme, prepustil svoje mesto demokratu dr. Poljaku, se je takoj izkazalo, da ni bil brezuspešen trdni odpor čuvateljev privilegijev in posestniških latifundij. Korač je prenesel ureditev začasne namenske veleposestev pa ubožnih kmetov na obsežne agrarne odseke, ki bi se morali voliti še v teku tega leta in sicer v petih razredih (kmetje a) brez sveta, b) z tako majhnim svetom, da morajo poleg oga še dinariti, c) z tolikim svetom, da ga lahko obdelujeji s člani svojih družin, d) z tolikim svetom, da morajo uporabljati tuje delavske moči, e) takiki obdelujejo zemljo izključno samo s tujo pomočjo).

Po dvajset interesantov bi volilo enega zastopnika, tako, da bi v teh odsekih vedno veliko število onih kmetov, ki nimajo zemlje ali le malo, imelo nepogojno premoč.

Najnovejša odredba pa omejuje število članov odsekov na osen, od katerih volijo razrede a, b, in c po dva, razrede d in e po enega zastopnika. Nadalje se kmeton, ki so ali brez zemlje, ali je pa le malo imajo, znatno omejili odločilno moč, kajti razmerje med onimi, ki vpijejo po posestvu in onimi, ki imajo obojega zadosti, je ostalo nepremenjeno.

Istotako ne zadovoljuje povsot razdelitev veleposestev po geografični legi v 5 razredov, v katerih varira maksimalna meja obdelane zemlje, ki se ne sme razlastiti med povprečno 100 in 500 ha. Pa naj tiči za protivniki resne agrarne reforme še toliki velemoči, ni vpliv, temeljita rešitev agrarnega vprašanja se bo vsekakor izvedla, kajti revolucije se ne porajajo brez učinka in vsak dan in

Ob prevzemu ogrske vlade po komunistih

Na članek dunajske "Arbeiter Zeitung", v katerem ta očita avdžarskemu delavstvu da je podleglo v mareu nakanam komunistov, odgovarja v eni zadnjih števil "Arb. Ztg." soc. Weltner. On pravi, da to ni res, da je bil delavski razred na Ogrskem popolnoma brez moči. Prevrat Jožefa Habsburga je bil izveden s pomočjo 40 tisoč rumunskih bajonetov. Ko odide rumunska armada, se novega prevrata ne bo dalo preprečiti.

Pisce slika nato razmere v mareu, ko se je izvršil komunistični prevrat. Pravi, da se ga v zadnjih razmerah ni bilo moči izogniti. Tabor organiziranega delavstva se je nenavdno povečal. V drugem letu vojske je bilo na Ogrskem le 55.000 organiziranih delavcev, po oktoberski revoluciji so pa imele strokovne organizacije nad 700 tisoč članov. Vsakdo je seveda vedel, da je v strokovnih organizacijah večina delavcev nezavednih.

Gorje je večala še ogromna brezposelnost in neodgovorna agitacija komunistov. Hujša kot korupcija, ki se jo komunisti izvajali, so bila njih demagogična sredstva. Zahtevali so zvišanje brezposelnih podpor iz 10 na 25 kron dnevno, demobilizirane vojake so pa hujskali, da naj zahtevajo 5.400 kron odpustnine.

Priporočevali so delavcem, da naj izvajajo socializacijo doma ter da naj ne plačujejo najemnine. S tem so prinašali v vrste organiziranega delavstva razdor in si hitro pridobivali pristašev med vojaki. Senzacijsko željno meščansko časopisje jih je v tem delovanju z večanjem vseh dogodkov podpiralo.

Celi desettisoči delavcev so le prestopali h komunistom. Nekateri od starejših voditeljev stranke so koketirali s komunisti in za branjevali vsako energično protiakcijo. V vodstvu stranke ni bilo edinstva. Vse to je napravilo 21. marea situacijo neznosno.

H komunistom so se oficijelno priglasi kovinarji, tiskarji in večina delavstva drugih strok, kakor tudi večina armade. Socialna demokracija je imela na razpolago: Ali bratomorno vojsko, ali združitev, ali vstop v rezervo. Večina se je izjavila za skupen nastop s komunisti v svrhu ohranitve delavstva. Smatrali so to v ozi situaciji za svojo dolžnost, ker so videli, da se stvari bližajo koncu.

Toda njih trud za ubranitev politike uničevanja, korupcije in krutosti je bil popolnoma zaman.

Na koncu izreka Weltner prepričanje, da se bo moč proletarijata tim uspešneje udeležila, čim huje bo delovala danes reakcija. Madžarsko delavstvo boja še ni končalo in ga bo nadaljevalo do svoje zmage.

tudi ker niso šli jugoslovanski kmetje v boj le zato, da se rešijo nacionalnega nasilja marveč tudi v svrhu rešitve iz socialne utesnosti.

V širokih vrstah brezposestvenih in zemljelačnih mas vre in šumi: danes ne velja več samo pri Dalmatinih stalna formula:

— Vlada in regent sta nam podarila zemljo, ne pripoznamo nobenega gosposdarja zemlje, kaj se, da bi kaj plačevali za zemljo, ki jo obdelujemo!

Ko je koncem meseca junija zborovala v Belgradu pod predsedstvom min. Poljaka anketa o agrarnem vprašanju, so zaočili širn dvorane proti zastopnikom bosanskih veleposestnikov, ki so se pritoževali radi malenkostne odškodnine, krepi kliči kmetov, in opominjajoč s staro pesmijo, zatrjevali:

— Ven z njimi, ne boste več pi li krvi ljudstva!

In po odstranitvi napadenih se je osumljene posestnike ostro sodilo. To so znaki razpoloženja, ki naj jih vpoštevata vlada in parlament.

SMRT

Smrt je kazen, če dovolite svojemu drobu, da se ne izčisti ter spuša s tem v vaš sistem strasno nevarne strupe. Prezgodnje postarjanje je najboljšje znamenje nevarnih strupov. Dajte, da vam Laxcarin izčisti sistem in se nav zmote navade, ki je pomagala mnogoterim trpetim. Nabavite si polno zdravljenje 6 škatelj Laxcarina še danes, stanejo samo \$5.24 ali ena škatlja \$1.04 s takso vred. Prodaja edino Laxal Medicines Company, 664 Laxal Bldg., 435-4th Ave, Pittsburgh, Pa. (Adv.)

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDR OZAVAN

VESTI Z REKE.

Dne 27. avgusta je izšla prva številka lista "La Vedetta d'Italia". List ima nalogo prepričati italijansko idejo na Reki in v okolič. Sodeloval bo baje tudi d'Annunzio.

Vsak dan se vrača skozi Reko iz Amerike veliko število jugoslovanskih izseljencev, ki so namenjeni v domovino. Pot iz Amerike do Reke je zelo draga in stane do štirikrat do 2000 dolarjev (to znača v naši valuti okoli 90.000 kron!). Godi se nam pri tem velika gosposdarska škoda, ker ostaja ves ta denar v rokah tujcev, v precejšnji meri celo v italijanskih.

Pariška vest, da se je rešitev reškega vprašanja na mirovni konferenci odgodila, je izzvala med reškimi Italijanci veliko razburjenje. Consiglio Nazionale je naručil pri koncu s svojimi gnotnimi sredstvi, tako da ne ve, ali bo mogel za mesec september izplačati svoje uradnike in druge nastavljenice. Italijanska vlada izjavlja, da za Reko ne more prispevati, dokler se mednarodni položaj ne razjasni.

Kupčije z znankami.

Iz Londona poročajo, da je prišel tja neki angleški vojak iz Mezepotamije in je prinesel s seboj 22 angleških okupacijskih pisemskih znakov iz Bagdada. Te znanke je kupil v Bagdadu za \$1.80, sedaj jih je pa prodal le 25 od njih za \$2500. Pragi filatelisti!

Obsojen, ker se je umaknil vojaški službi.

Leon's Petrinec, ki je hotel postati policist v Clevelandu, Ohio, je bil obsojen na 90 dni zapore, ker se je umaknil vojaški službi. Rekel je, da kot Avstrijec ne bo služil v ameriški armadi, za policista bi pa rad šel.

HENRY J. SCHNITZER STATE BANK
ENA NAJSTAREJŠIH BANK, KI STOJI POD STALNO
DRŽAVNO KONTROLO
RAZPOŠILJA DENAR NA VSE KRAJE S POLNO
GA-RANOLJO
PRODAJA VOZNE LISTKE ZA VSE ČRTE PO ORIGINALNI CENI
IZVRŠUJE VSE ZADEVE V STAREM KRAJU
Ki žele potovati v stare domovine, ki žele poslati denar ali kateri izvrši opraviti katerokoli zadevo v stari domovini, naj se obrnejo na našo banko, ki služi svojim rojakom že preko 25 let v popolno zadovoljstvo, poštano in elektronsko.
VSESTRANSKA NAVODILA IN POJASNILA DOBI vsakdo takoj v materinskem jeziku.
Henry J. Schnitzer State Bank
141 Washington Street New York, N. Y.

MOČ MOČNEGA

Spisal Jack London.

(V svoji fantaziji "Moč močnega" nam slavni socijalistični pisatelj Jack London na poljuden način pojasnjuje razvoj človeške družbe. Ljudje, ki nastopajo v povesti, so živeli v pradednih časih, mogoče pred milijon leti. Bili so takozvani trogloditi ali prebivalci jam in duplin, a že toliko razviti, da so uporabljali kamenito orodje pri svojem lovu na divje živali. Pisatelj nam na živahen način opisuje, kako so živeli ti ljudje in kako so polagoma iznajdili vse naprave, ki so znak moderne družbe. Kaže nam, kako so prišli do prepricanja, da se morejo le združeni boriti proti sovražnikom. Slika nam, kako so razdelili zemljo med seboj in kako se je končno najmočnejši polastil vrhovne oblasti v plemenu. V kratki povesti prehitimo veliko dobo, ko so se razvili različni stanovi kot jih imamo še danes, kako so nekateri le uživali sadove dela in kako so morali drugi le delati ter skrbeti za prehrano celega rodu. Op. ur.)

Stari Dolga Brada je prenehal v svojem pripovedovanju, obližal svoje mastne prste ter jih obrisal nato ob golo stegno, kjer ga ni pokrivala raztrgana medvedja koža. Čepeti krog njega so se nahnjali trije mladi možje, njegovi vnuki Jelenar, Plavolasec in Bojazljivec. Na zunanji so izgledali precej enako. Kože divjih živali so jih deloma pokrivalo. Bili so suhi, tenki obholu in krivih nog, udrtih prsi in z dolgimi rokami. Veliko las je bilo na njih prsih in hrbtih ter na zunanji delih rok in nog. Glave so pokrivali dolgi, skuštrani lasje, debeli in črni. Razdalja med očmi je bila majhna in smehljajoč je strlele mogočno naprej.

Bila je jasna noč in nebo je bilo posuto z zvezdami. Pod njimi so se stezali v daljavi gorski obronki, porasli z gozdom. V se večji razdalji je bilo nebo rdeče od svetla nekega ognjenika. Za njih hrbti so zijala črna usta neke dupline, iz katere je od časa do časa zapihal veter.

Na eni strani, deloma razkosano, je ležalo truplo medveda in v primerni razdalji od njega je stalo par monih psov, kosmatih in volku podobnih. Ob vhodu v duplino se slonelo na skalo več primitivnih sulic.

Tako se je zgodilo, ko smo se preselili iz jame na drevesa. — je prišel zopet govoriti Dolga Brada.

Mladi so se smejali kot veliki otroci, ko so se spomnili na prejšnjo povest. Tudi Dolga Brada se je smejal in pri tem se je zibala sempatja dolga kost, ki je bila zaplečena skozi njegov nos.

In to je prva, kar me spominja na Morsko dolino, — je nadaljeval. — Bili smo kaj bedasta tolpa. Nismo poznali tajnosti moči. Le pogledajte! Vsaka družina je živela sama zase ter se brigala le zase. Bilo je trideset družin, a nobene moči nismo imeli druga od druge. Ves čas smo bili v strahu drug pred drugim. Nikoli ni hodil na obiske. Na vrhu svojega drevesa smo zgradili kočo iz trave in pred to kočo, na deski, je bil kup skal, ki so bile namenjene za glave kateregakoli, ki bi morda skušal obiskati nas. Seveda smo imeli tudi sulice in pišče. Tudi nismo nikdar hodili pod drevesa drugih družin. Moj brat je storil to nekoč pod drevesom starega Bu-uhu in zlomilo mu je glavo. To je bil njegov konec.

Stari Bu-uhu je bil zelo močan. Rekli so, da je v stanu naravnost odtrgati človeku glavo. Nikdar nisem čul, da bi storil kaj takega, kajti noben človek bi mu ne dal prilike za to. Tudi oče tega ni hotel.

Nekega dne, ko je bil oče doli pri bregu, je prišel Bu-uhu za materjo. Ni mogla dosti hitro leteti, kajti dan poprej ji je medved opraskal nogo, ko je nabirala v gori jagode. Tako jo je Bu-uhu ujel ter odnesel na svoje drevo. Oče je ni dobil nikdar več nazaj. Bal se je. Stari Bu-uhu pa mu je kazal jezike ter se norčeval. Oče pa se ni brigal za to.

Močna Roka je bil nadaljni močni človek. Bil je eden od najmočnejših ribičev. Nekega dne, ko je plezal po skalah za jajci galeba, pa je padel s pečin. Od tedaj naprej ni bil več močan. Kalijal je in njegova ramena so vedno bolj legla skupaj. Raditega je v oči oče Jeno Močne Roke. Ko je prišel stari pogledar kalijal pod na

jal ter metal kamenje nanj.

To je bil način v onih dneh. Mi nismo vedeli, kako spraviti moč skupaj.

— Ali bi vzel brat ženo brata? — je vprašal Jelenar.

— Da, če je odšel ter živel na drugem drevesu sam zase.

— Takih stvari ne delamo sedaj več, — je rekel Bojazljivec.

— To raditega, ker sem jaz naučil vaše očete boljše.

Dolga Brada je potisnil svojo kosmato roko v truplo medveda ter potegnil iz njega kos obisti, katere je pričel počasi vleči v usta. Zopet si je obrisal roki ter nadaljeval:

— Kar vam pripovedujem, se je zgodilo pred dolgim časom, še predno smo poznali kaj boljšega.

— To ste morali biti bedaki, da niste vedeli nič boljšega, — je bil komentar Jelenarja in Plavolasec je pritrdjevalno pokimal.

— To smo bili, a postali smo še večji norci kot boste videli. Kljub temu pa smo se naučili nekaj boljšega in na ta način se je zgodilo. Mi ribojedei nismo znali združiti svoje moči, dokler ni bila naša moč ena vseh skupaj. Mesojedei, ki so živeli preko ločilne črte v Veliki dolini, pa so stali skupaj, lovili skupaj, ribarili skupaj ter se borili skupaj. Nekega dne so prišli v našo dolino. Vsaka naša družina je šla v svojo lastno jamo in na svoje lastno drevo. Le deset mesojedcev je bilo, a borili so se skupaj, a mi smo se borili vsaka družina zase.

Dolga Brada je našteval dolgo časa na svoje prste.

— Šestdeset mož nas je bilo, — je rekel ter označil to s prsti in ustnicami. — Bili smo zelo močni, a tega nismo vedeli. Tako smo gledali, kako je onih deset mož napadlo drevo Bu-uhua. Boril se je dobro, a ni imel nobene prilike. Mi smo gledali. Ko je kak mesojedeč skušal splezati na drevo, se je moral Bu-uhu pokazati, da spusti kamen na njegovo glavo, nakar so drugi mesojedei, ki so čakali na to, ustrleli nanj s piščami. To je bil konec močnega Bu-uhua.

Nato so dobili mesojedei Enokega in njegovo družino v njegovi duplini. Napravili so ogenj pred izhodom ter ga izkadjali, prav kot izkadjamo mi danes medveda. Nato so šli nad šestprstnika na njegovo drevo in ko so pobijali njega in njegovo odrasle sinove, smo mi ostali zbežali. Ujeli so par naših žensk ter ubili dva stara moža, ki nista mogla dosti hitro teči ter več otrok. Ženske so odnesli s seboj v Veliko dolino.

Nato smo se mi ostali priplazili nazaj in mogoče raditega, ker smo bili v strahu ter potrebovali drug drugega, smo se pogovorili o celi stvari. To je bilo naše prvo posvetovanje, naše prvo resnično posvetovanje. Na tem posvetovanju pa smo ustanovili naše prvo plemo. Dobili smo svoj nauk. Od teh desetih mesojedcev je imel vsak mož moč desetih, kajti vseh deset se je borilo kot en mož. Vsi so spravili svoje moči skupaj. Naših trideset družin in šestdeset mož pa je imelo le moč enega samega človeka, kajti vsak se je boril zase.

Bil je velik pogovor, a tudi trd in težaven pogovor, kajti takrat nismo imeli kot sedaj besed, s katerimi bi govorili. Stenica je napravil nekaj besed še dolgo po zneje in tako smo tudi mi ostali delali besede od časa do časa. —

da spravimo svoje moči skupaj in da bomo kot en mož, ko bodo prišli mesojedei preko črte, da kradejo naše ženske.

To pa je bilo plemo.

Postavili smo dva moža na mejo, enega za podnevi in drugega za ponoči, da gledata, če bodo prišli mesojedei. Ta dva sta bila očesa plemena. Nadalje smo določili, da bo podnevi in ponoči deset mož čuvalo s svojimi sulicami in gorjačami za slučaj, da bi bilo treba boriti se. Če je šel poprej kak mož za ribami, škotjkami ali jajci galebov, je nosil svoje orožje s seboj in polovico časa je iskal hrane, dočim je druga polovico porabil paznji, da ga ne zasači kak drugi možki.

Sedaj pa je bilo vse to drugače. Možje so šli ven brez orožja ter porabili ves svoj čas za iskanje hrane. Kadar so šle ženske v gore za koreninami ali jagodami, je šlo z njimi pet izmed desetih mož, da jih stražijo. Skozi ves ta čas, podnevi in ponoči pa so oči plemena pazile na meji.

Prišli pa so spori.

Kot ponavadi, radi žensk. Možki brez žensk so hoteli ženske drugih možkih in dosti bojev je bilo med možmi. Sempatam je bila zmečkana glava katerega ali pa je dobil sulico skozi telo. Ko je bil eden izmed stražnikov na meji, je neki drugi ukradel njegovo ženo in prišel je, da se bori. Drugi stražnik je bil v strahu, da bo kdo vzel tudi njegovo ženo ter je tudi prišel navzdol.

Nastali so tudi spori med desetimi, ki so vedno nosili orožje in borili so se, pet proti petim, dokler ni zletel kdo navzdol k obali, ter so mu drugi sledili.

Tako je prišlo, da je ostalo plemo brez oči ali stražnikov. Mi nismo imeli moči šestdesetih. Mi nismo imeli sploh nikake moči.

Tako se je vrnilo posvetovanje in napravili smo svoje prve postavke. Bil sem le otrok takrat, a se vendar spominjam.

Rekli smo, da se ne smemo boriti drug proti drugemu, če hočemo biti močni in napravili smo postavko, da bo ubit vsak, ki bi ubil koga drugega. Napravili smo nadaljno postavko, da bo plemo ubilo onega, ki bi ukradel ženo drugega moža. Rekli smo, da bomo ubili vsakega, ki bo postal preveč močan in s svojo močjo škodoval svojim bratom v plemenu. Če bi namreč pustili njegovo moč, bi se bratje zbal in plemo bi razpadlo in bili bi prav tako slabi kot smo bili takrat, ko so prišli mesojedei prvič nad nas in ubili Bu-uhua.

Debelonožec je bil zelo močan človek, zelo močan ter ni poznal nobene postavke. Poznal je le svojo moč in v tej svoji moči je šel ter vzel ženo Trikoljkarja.

Trikoljkar se je kušal boriti, a Debelonožec mu razbil črepijo.

Debelonožec pa je pomabil, da smo mi vsi možje dali svojo moč skupaj, da držimo med seboj postavko in ubili smo ga pri njegovem drevesu ter obesili njegovo truplo na vejo v svarilo, da je postavka močnejša kot katerikoli možki. Mi smo bili namreč postavka, mi vsi skupaj in noben človek ni bil večji kakor postavka.

(Dalje prihajajo)

Glas Naroda

najstar. slov. dnevnik v Ameriki

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Priobčja najzanimivejše novice iz celega sveta.

Priobčja romane, povesti, šalo, razno-terosti.

Priobčji vse, kar zamore zanimati povprečnega čitatelja.

Rasirjen je po vseh slovenskih naselbinah od Atlantkia do Pacifika.

Glasilo Jugoslovanske Katoliške Jednote, in Zapadne Slovanske Zveze

Najboljše sredstvo za oglaševanje.

Stane za vse leto	\$4.00	Za celo leto za mesto New York	\$5.50
Za pol leta	\$2.50	Za pol leta	\$3.00
Za četrto leta	\$1.25	Za četrto leta	\$2.00

Naročite ga za svojce v starem kraju

Za Evropa za celo leto \$6.00

Za Evropo za pol leta \$3.50

Tehnično osobje je organizirano.

Slovenic Publishing Company
82 Cortlandt Street
New York City

Pisma z stare domovne

Jožef Rajk iz Gaberja piše Stefanu Luzarju v Silver Springs, N. Y.:

Dragi prijatelj!

Kar ti pišem, je vse resnica. Sem sam videl, skušal in slišal. Zdal ti bom pisal, kako je pri nas doma. Ena deka kave stane 3 K, kila koruzne moka 3 K, kila bela moka 6 K, liter petroleja 5 K 30 vin, kila soli 3 K, pa je tudi ni za dobit, kadar bi kdo hotel, ena špa-ia niti (evirna) 10 K, živo apno 100 kil 30 K. Na živo vago je cela govedina zdaj 6 K, a govedina gotova za kuhati 8 K kila. Svinje so zdaj drage; lanske leto so bile po 400 in 500 forintov stare po 8 tednov. Za obleko in obutala se pa ni nič za meniti, ker jih ni za dobit. En par nogavice stane 30 K, klobuk 130 K. Čevljar računa za čizme za napraviti 20 K, 200 K pa stane usnje za čizme, žeblice in kovanje zaračuna 4 K. Mizar dela krsto za mriška in računa za svoje delo 20 K, 40 K pa za deske. Kovar računa od enega koleca, kar ga obkrije, 40 K. Tesarji imajo 20-26 K na dan in hrano, Kosci imajo po 10 K na dan, žene pa po 6 K. Mnogo je takih, ki nimajo ne pšenice, ne rži, ne ječmene, da bi sejali.

Deževje je pri nas, mokerota in povodnji. Letina bo slaba, črvi jo bodo uničili. Sadja je in grozila bo malo.

Ker je za obleko jako težko pri nas, te prosim, pošlji mi par hlač, par srajc in čizme ter blaga za ženske obleke. Vem, da je tudi v Ameriki drago, pa je boljše blago, pri nas je pa drago, pa ni vredno. Prosim te, pošlji mi, naj stane kar hoče. Jaz bom plačal, saj vem, koliko kron je en dolar. Denar bom dal tvoji ženi.

V Gaberju imamo nov zvon. Tudi v Brusnicah imamo nov zvon in novega župnika. Birma bo 15. septembra.

Tudi pri nas je prešlo zina razsajala influence ter zahtevala nekaj žrtve.

Jaz sem bil pri vojakih 27 mesecev. Pri vojakih nam je bilo jako slabo. Materne in žene so nam pošiljale hrano, od doma. Zapravili smo precej svojega premoženja, da nismo od lakote pomrli. Kateri so bili pa doma, pravijo, da jim je bilo dobro. Kar je bilo moškega spola, je bil vsak vojak do 50 let, starosti; iz naše vasi samo trije ne in to so Kramar, Kruc in Muhlev.

Pdli so na italijanski fronti sledeči moške iz Gaberja: Janez Ivanec, Anton Bedek, Janez Ubbič, Jože Brzlanov in Frane Gorenc. Fant, kateri so padli na italijanski fronti: Kumpov eden, Brulčkov eden, Kulavčev Janezov eden, Kulavčev Francejnov eden in Markuratom eden. Nekaj jih je še v italijanskem ujetništvu.

Vine je 10 K en liter, pa pravijo, da ni drago.

Možje so v Ameriki, ženske so pa rodovitne doma, katere so pozabile na svoje može.

Zdal sklenim mojo pisavo in te po pozdravi tvoje prijateljce. Po-vej jim, da se naj zmislijo kaj na svoj rojstni kraj. Z Bogom!

Jože Rajk.

Anton Barle piše sestra iz Dobruče na Delenjskem med drugim sledeče:

Ljubi brat!

Pišec, da ti kaj novic pišem. Ubit je Štefco France iz Gorenje vasi in Matevž. Žena je pa umrla za španske influence. Ostalo je 8 otrok. V Vapci vasi je umrl Smolec in en sin, eden je bil pa ubit; ostala je sama žena. Korevka je u-

marla in eden fant, drugi je bil ubit. Ostal je sam Korevce. Se je žu oženil z Lešenovo iz Kamja. Iz Luče je bil ubit Hrvatov France in Anton. V Kamju je umrl naš stric Mleke. Jože je pa še v ruskem ujetništvu; Reza je čisto sama doma.

Srčne pozdrave tibi in vsem znaneem onkraj morja.

Tvoja sestra
Marija Barle.

Jos. Šostarič, Box 94, Imperial, Pa., je dobil od svoje matere in sestre iz Babinega polja pri Ložu sledeče pismo:

Ljubi moj sin Jožef in Jerica, Tvoja žena! Proj ko nadalje pišem, Vas pustim prav kpo pozdravit, kakor tudi Vaše otroke. Jaz sem še živa in zdrava ponavadi, samo postarala sem se zelo. Dem Vam vedeti da sem dobila Vaše pismo, katerega sem se zelo razveselila, posebno zato, ko mi pišete, da ste še vsi živi in zdravi. Nisem si več mislila, da si bomo še kdaj pisali, pa hvala Bogu, se je čisti čas prišel, ko spet veno eden za drugega.

Vidva mi pišete kako ste bili bolni za influence. Tako je bilo tudi pri nas v starem kraju. Po-pišem Ti, kako se nam je godilo med vojno in po vojni. Ne morem Ti vsega naenkrat popisati, koliko gorja smo morali prestati.

Iz naše vasi ni prav veliko ubitih. Nekaj jih je še notri. Brat Tomaž je še živ in zdrav prišel domov.

Pod Italijanom nismo še, ampak je prav blizu dosegel, namreč do Leskove doline in skozi čez gozd do Rakeka. Na Rakeku je vse zaprt, se več nič ne pošilja čez. Sedaj dobimo vsako poslano stvar čez Lašce, tudi pisma gredo čez Lašce.

Sedaj grozno trpimo; nimamo obleke, ne oblačila in sploh ne dragih potrebščin za vsakdanjo rabo. Hlina moja želja je, ako mi morete kaj poslati. Najbolj težko mi je za oblačila, nimam denarja, da bi si ga kupila, in še dobiti se ne more. Ženski čizmi stanejo 200 do 300 kron, pa so tako slabi, da se precej raztrgajo.

Zatorej, ljubi moji otroci, hčere in sinovi, ki ste v Ameriki, prosim Vas, dajti mi kaj pomagati v tej težki uri in se me usmilite. Jaz Vas ne bom nikoli pozabila ter ostanem Vaša mati do groba. Vas se vse skupaj lepo pozdravim.

Marijeta Šostarič.

Tudi jaz, Tvoja sestra, Te pro-sim, dragi brat Jožef, ako mi moreš kaj pomagati. S tem tudi pro-sim ostale brate po Ameriki, ako mi morete kaj pomoči. Jaz sem sedaj čisto brez moči in še z neod-rastlimi otroci. Janez je star 14 let, Marija 10, Frančiška 3 in Ivana 8 let.

Vidiš, dragi brat, s tako majh-nimi otroci sem sedaj sama skoro brez živeča in obleke. Ako bi noč in dan pisala, pa Ti ne bi mogla popisati mojega gorja.

Od moža več nič ne vem. O Svečnici mi je bil pisal in od ti-stega časa nič ne vem, kje je. Jaz vsaki dan pričakujem, da bom do-bila kaj glasa od njega, pa ne mo-rem nič pričakati. Ne vem, ali je čisto pozabil na svojo ženo in na svoje otroke. Prosim Te, dragi moj brat, ako moreš kaj poizve-deti zanj, daj mu Ti kaj pisati, mogoče se mu bo kaj sreče omeh-čalo do svoje uboge in vpuščene družine.

Te prosim, da mi kmalu kaj pišeš.

IVAN ZORMAN
6820 Edna Avenue
Cleveland, O.

Našli so priložni anekdoti.

POEZIJE IVANA ZORMANA PEVA ZBIRKA SLOVENSKE PESMI V AMERIKI

Cena \$1.25

Pišite po to lepo knjigo na sledeči naslov:

IVAN ZORMAN
6820 Edna Avenue
Cleveland, O.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Našli so priložni anekdoti.

Na

